

Acompaniement med Sri Lankas kirker- vegen videre

Notat til MKR

Høsten 2025

--

|

Siden 2000 har kirker i Norge vært i accompaniment med kirker i Sri Lanka. Enkelt forklart betyr det at vi har fulgt det nasjonale kristne rådet og Caritas Sri Lanka i deres bestrebelser på å skape Rom for håp knyttet til fredsprosessen i landet i årene 2000-2006 hvor Norge var i tilrettelegger rollen. Acompanimentet skjedde på konkret forespørsel fra kirkelederne både i det nasjonale kristne rådet og i Caritas Sri Lanka.

Oppmuntring, forbønn, advocacy , i noen grad økonomisk støtte til ulike freds- og forsoningsprogram og rådgiving har vært en del av MKRs engasjement . MKR har prioritert å la sin generalsekretær besøke de fleste områder i landet sammen med NCCSLs generalsekretær og dermed også etablert og pleiet kontakt med biskoper og kirkeledere og menneskerettsaktivister. For Caritas Norge har medvandringen hovedsakelig bestått i den viktige programstøtte gjennom NORAD til Caritas Sri Lanka religiøse vennskaps program i alle landets 12 bispedømmer. MKR og Caritas Norge har funnet denne arbeidsdeling nyttig og tiltak har vært koordinert. Til sammen har kirkene i Norge på ulike måter under overskriften «Make Room for Peace».

Underveis kom flere norske religiøse aktører med da den norske Inter-religiøse plattform for fred i Sri Lanka ble etablert med MKRs generalsekretær som leder og NKR som sekretariat. Blant dem var Det norske Buddhistforbundet , Kirkens Nødhjelp (fra starten), Karibu og Det norske Menneskerettsfondet (MKR sammen med andre). Plattformen sto for kontakten med Utenriksdepartementet som ga støtte til ulike tiltak på Sri Lanka foreslått av partnere der.

Det er nå gått 25 år siden denne spesielle accompaniment-strukturen ble etablert. På oppfordring fra det nasjonale kristne rådet(NCCSL) og Caritas Sri Lanka har tidligere generalsekretær Stig Utnem skrevet en beretning om hvordan ,hvorfor og hva som skjedde- «Make Room for Hope». I boka kommer det tydelig fram at kirkeledere som var på banen rundt 2000 tallet, så på det norske kirkelige engasjementet som tegn på at de ikke var glemt av den økumeniske bevegelse. Skjebneårene 2000-2006 med forhandlinger om fred (2000-2002) og ikke minst de vanskelige årene (2002-2009) som fulgte da håpet igjen brast og den avsluttende krigen ble den altoppslukende faktor, da var kirkene i Norge sammen med dem på en særskilt måte.

7 juni i år ble denne historien feiret i Colombo. De anglikanske biskop inviterte kirkeledere og menneskerettsskjempere til en mottakelse i bispegården for å takke MKR og dets tidligere generalsekretær for disse 25 år og for å lansere xden lille bopk han har skrevet.

Spørsmålet nå er hvor vegen går videre for det accompaniment som MKR og Caritas Norge har stått for. Det er naturlig at dette notatet begrenser seg til MKRs rolle. Caritas Norge gjør naturlig nok egne overveielser. Koordinering begge veger er naturlig og mulig ettersom ikke minst kirkelederbesøkene ble organisert som økumeniske begivenheter hvor den katolske kirke hadde en så tydelig plass.

Her er noen endrede rammebetingelser som kan være relevante når MKR skal diskutere vegen videre.:

Den politiske faktor

Det har skjedd store politiske endringer i landet siden Norge formelt avsluttet sitt tilretteleggeroppdrag i 2006. Årene fram til 2019 var seierherrenes tid. «Terroristene» var overvunnet. Nå skulle alle være srilankesere. Singalesiske krefter triumferte ydmykende og bidro til ytterligere frustrasjon blant landets etniske og religiøse grupper.

Valget av Maitiripala Sirisena til president i 2019 kom med løfter og håp om oppgjør og ansvarliggjøring og nå skulle «det tamilske spørsmål» løses. Interne partistridigheter singalesisk-buddhistiske mørke krefter førte ettehverv den mektige Rajapakse-familien tilbake til makten og på nytt ble bremsene satt på og viktige initiativ som var tatt, ble på nytt nullstilt. Blant dem var viljen til å samarbeide med FN og andre internasjonale institusjoner om transitional justice saker.

Presidentvalget i 2024 var overraskende og et brudd med de to store partienes maktmonopol. Inn kom lederen av et sterkt nasjonalistisk parti fra det dype Sør da Anura Dissanayaka ble valgt med overveldende støtte- også fra det tamilske nord. Hans kampanje hadde vært inkluderende . Retorikken sa at kampen mot korrupsjon og rettsoppgjør etter krigen skulle prioriteres og det skulle utvikles politikk for etniske og religiøse minoriteter..

Slik endrede rammebetingelser kan gjøre det mer krevende å fortsette et accompaniment. Kanskje kreves det bredere Sri Lanka kompetanse? I august i år la regjeringen fram planen «National Policy and Action Plan on Reconciliation and Co-existence. Sivilsamfunnet og kirkene inviteres til å samarbeide. Kirkeledernes store tvil er hvorvidt regjeringen har evne og erfaring til å samarbeide og konsultere. Planen r prosessene den har satt i gang kunne se ut som en oppgave for kirkene å gå inn i. Men er tilliten der? Kan MKR finne en plass i dette?

Det politiske skiftet i Sri Lanka kan bety at arbeidet i FNs Menneskerettsrådet kan bli viktigere enn det har vært på flere år grunnet obstruksjonen fra Colombo. Kan det være en oppgave for MKR å bidra med å klargjøre rollene dersom dette blir en større advocacy sak i tiden som kommer; mellom NCCSL, KV og de «gamle» tamil-lobbyene i diasporaen.

Den økonomiske faktor

Landets økonomi er ekstremt svak. Internasjonale forhandlinger om lån og gjeld – økonomiske hjelpepakker- er trolig ikke kommet til veis ende. I landet som så sent som i 2006 så ut til å være på full fart inn i gruppen av »middle-income» land, har man nå en stor befolkning som

lever under fattigdomsgrensen. Kirkene har som kirker ikke bygd opp noe fagarbeid rundt samfunnsøkonomi. Men Caritas Sri Lankas program for matsikkerhet er naturlig blitt viktigere. I Aragalaya bevegelsen i 2022 kunne en se katolske søstre og prester delta aktivt i sine klerikale klær og de var med på å presse ut Rajapakse brødrene fra statsminister og president stolene.- enda en gang.

Den økonomiske situasjonen i NCCSL er igjen meget svak. Det ser ut til at generalsekretæren må si opp folk i en allerede liten stab. Signalet generalsekretæren har gitt til MKR, er at man vil skjerme arbeidet med rettferd, fred og forsoning, inkludert det viktige programmet Healing of memory som MKR var fødselshjelper for. Programmet har de senere par år mottatt støtte fra tyske diakonale organisasjoner. Disse har visstnok gitt beskjed om at deres finansielle bidrag går mot slutten. Det er vel den europeiske situasjon som presser på- også der?

MKR må ha et fokus på akkurat dette programmet ettersom ddt var vi som anbefalte dem å sette det i gang. og Er MKRs strategiske fokus «Kirker under press» noe som kan utløse noe midler til NCCSL? Fra Den norske kirke eller andre?

Hva ønsker NCCSL?

Det var en spesiell situasjon som utløste norske kirkers engasjement. Sri Lankas myndigheter og de tamilske tigre(LTTE) ville ha Norge til å legge til rette for våpenhvile og forhandlinger om rettferdig fred hvor «det tamilske spørsmålet» fant en omforent løsning.. Dette er i dag historie og Norge har ikke lenger noen rolle i landets utvikling. Stengingen av den norske ambassaden i Colombo 2023 er blant annet et tegn på dette.

Det er mulig å argumentere for at tida for et eget accompaniment med Sri Lankas kirker er forbi. En kan argumentere for at MKRs kirkesamarbeids-strategi må være fleksibel og lettbeint. Vi bør være åpne for initiativ som plutselig kommer og ha ressurser og personer som kan «svare» raskt. Det er naturlig at en slik profil er til diskusjon når MKR legger sine planer for kirkesamarbeid.

Både under kirkelederbesøket i Oslo i november 2023 og under boklanseringen i Colombo i juni 2025 ble det tydelig sagt fra srilankesiske kirkeledere at de håper at vårt accompaniment fortsetter. De ser nok godt at den spesielle politiske konteksten rundt 2000 som initierte samarbeidet, har endret seg. De ser og beklager at Norge ikke lenger har noen rolle i det politiske prosessene i landet. De tolker (med rette) nedleggelsen av den norske ambassaden fra Colombo som et tegn på at norske ambisjoner for Sri Lanka ikke lenger er til stede. Dette er noe de beklager. Deres syn er rett og slett at Norge ikke har gjort ferdig jobben sin i Sri Lanka og de har ikke gitt opp troen på et nytt forsterket fokus på Sri Lanka fra det norske utenriksdepartementet er mulig med iherdig lobby fra MKR og andre. MKRs har beklaget regjeringen brev og møter og rådets holdning er velkjent på Victoria terrasse.

Til besøket i Oslo i november 2023, lagde NCCSL og Caritas Sri Lanka et fellesdokument kalt «Oslo paper»(vedlagt) . Det er på et vis et dokument der man bekrefter overfor oss at de vil styrke samarbeidet seg imellom, særlig gjennom de respektive freds- og rettferdskommisjonene

og utvikle samarbeid med kirkene i Norge. MKR «skylder» våre partnere en respons på dette dokumentet ...

Økumeniske utviklingstrekk

Accompanimentet de senere år er blitt styrket ved at representanter for den Srilankesiske diaspora i Oslo har dannet Sri Lanka Dialog Forum. Vi har trukket dem inn i vårt arbeid. Forumet er en håndfull personer med et stort og bredt – religiøst og etnisk- nettverk i Sri Lanka og internasjonalt som gjerne vil delta. I skrivende stund deltar de i arbeidet med å forme en søknad til Utenriksdepartementet høsten 2025 om midler til et dialog- arbeid. For tiden er det Caritas Norge som er sekretariat for Dialog Forum .

Tamilske menigheter i Oslo er også trukket inn i et samarbeid de siste årene. Under kirkelederbesøket fra Sri Lanka i november 2023 deltok både den katolske menigheten i Bredtvedt og 3 av de små baptistiske/frikirkelige menighetsgruppene med tilhold i kirker i Groruddalen. Møter som fant sted under besøket vitnet om at Norges kristne råds erfaringer med å bygge økumenisk tenkning og MKR s luthersk-katolsk samtalegruppe , kan være av interesse for kirkene på Sri Lanka.

Aktuelle elementer i en «vegen videre»-strategi kan være

- a) Å hekte MKRs Sri Lanka engasjement på «støtte til kirker under press» treffer ikke helt blink. Men religiøs motivert majoritetspolitikk er svært reell og bør studeres og diskuteres i MKR- gjerne sammen med andre asiatiske land. MF?
- b) Teologisk arbeid med religionsmøtet i Asia bør være interessant for MKR . Knytte til MF?
- c) NKR har erfaringer med å oppta medlemmer fra ny-evangelikale og karismatiske grupper/menigheter. Denne problematikken er veldig utfordrende akkurat nå for NCCSL. Kunne NKR koples på?
- d) Jeg tenker nok at det mer er samarbeidet mellom de to biskopene i Oslo og deres bispedømmer om Sri Lanka som MKR kunne arbeide med, heller enn økonomisk støttearbeid til Caritas Norge. I denne relasjonen burde det være mulig å arrangere f.eks forbønns gudstjenester for Sri Lanka.
- e) MKR bør være realistiske når det gjelder hvor mye samarbeid det vil bli mellom NCCSL og Caritas Sri Lanka. Jeg har etterspurt dette ved hvert besøk/minnet om dette. Noen skritt er tatt og det er positivt. Men – det er virkelig et ujevnt styrkeforhold, lille NCCSL med små ressurser og høye mål og store Caritas og Bispekonferansen (CBCSL). Hvorfor skal de samarbeide? Hva vil katolikkene og «de andre» vinne på det? MKR kan ikke svare for dem. De må finne svarene selv.
- f) Ivre for at Dialog Forum inkluderes i Sri Lanka Nettverk.-gruppe

Den personale faktor

Stig Utnem, som har representert MKR i arbeidet, har klargjort at hans besøk på Sri Lanka i 2024 og 2025 var hans siste. Dette ble også kommunisert til partene i Sri Lanka. Både Einar Tjelle og

Beate Fagerli har deltatt i besøk og i møter med kirkeledere fra Sri Lanka. Begge vil være veldig velkomne til samtale-besøk for å avklare mer konkret hvor vegen går videre.